

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

к.т.н., доцент Мартишко В.М.

Юрченко С.Б. студент групи МА-171

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Основною метою обробітку ґрунту у посушливих районах є збереження вологи на час сівби пшениці, а в районах достатнього зволоження – боротьба з бур'янами, якісна заробка післяжнивних решток, особливо при розміщенні озимої пшениці після кукурудзи, багаторічних трав та внесенні органічних добрив. Залежно від попередника та вологості ґрунту застосовують відвальний або поверхневий спосіб його обробітку. Коли орний шар містить менше 20 мм продуктивної вологи, що спостерігається в посушливе літо, то після таких попередників, як горох, кукурудза, ефективнішим є безвідвальний (безплужний), або поверхневий обробіток (дисковими лушчильниками, плоскорізами).

При застосуванні відвального (плужного) обробітку ґрунту починають з лушення відразу після збирання попередника за принципом „комбайн з поля, плуг в борозну”. Залежно від забур'янення поля одно- чи багаторічними бур'янами його лушать один або два рази. При наявності однорічних бур'янів і розміщенні пшениці після стерньових попередників, як правило, проводять одне якісне лушення дисковими лушчильниками (ЛДГ-10, ЛДГ-15) на глибину 6-8 см. Після відростання бур'янів площу орють плугами з передплужниками (ПЛН-

5-35, ПЛП-6-35) в агрегаті з котками на глибину – 20-22 см., так як при більш глибокій оранці пересихає орний шар.

На зайнятих парах, які рано звільняються від урожаю парозаймаючої культури та забур'янені кореневищними бур'янами (пирієм повзучим, гострецем, хвощем польовим), а також після запирієних стерньових попередників проводять дворазове дискування на глибину залягання кореневищ (10-12 см.) та оранку з коткуванням після з'явлення „шилець” пирію на глибину до 25-27 см. Пирій іноді знищують також вичісуванням. Ефективне застосування по вегетуючим рослинам гербіцидом: раундап 3,5-4,0 кг/га.

При наявності коренепаросткових бур'янів (осоту, березки польової та ін.) поле перший раз дискують на глибину 6-8 см., вдруге лущать полицевими лущильниками (ППЛ-10-25) або плоскорізами (ОПТ-3-5) при відростанні розеток бур'янів на глибину 10-12 см. Потім проводять оранку на глибину 25-27 см., або на глибину мілкого орного шару. У Степу після стерньових попередників, забур'янених кореневищними бур'янами, на темно-каштанових, солонцюватих ґрунтах важкого механічного складу, поверхневий обробіток дисковими лущильниками проводять на глибину 8-10 см., а на полях з коренепаростковими бур'янами дискування слід поєднувати з розпушуванням плоскорізами на глибину 20-30 см. Та щільуванням верхнього шару ґрунту, що сприяє підвищенню вологозабезпеченості ґрунту, зменшенню кількості коренепаросткових бур'янів та підвищенню врожайності на 3-4 ц/га.

Після збирання багаторічних трав, кукурудзи поле дискують вздовж і впоперек важкими дисковими боронами (БДТ-7 та ін.) або

дисковими лушильниками на глибину 10-12 см. В основних районах поширення пшениці орють з коткуванням на глибину 25-27 см.

Оранку під пшеницю закінчують не пізніше як за 3-4 тижні до настання оптимальних строків сівби. При запізненні з оранкою ґрунт до початку сівби не встигає достатньо ущільнитися, що створює загрозу розриву кореневої системи пшениці внаслідок його осідання. Про це особливо слід пам'ятати при сівбі після кукурудзи на силос (не запізнюватися з її збиранням і підготовкою ґрунту).

У посушливі роки оранку не застосовують через вивертання великих брил ґрунту. Замість оранки проводять поверхневий обробіток, як правило, після гороху, кукурудзи на силос, особливо на полях, чистих від багаторічних бур'янів. Після гороху, він полягає у дво – триразовому дискуванні на глибину 8-10 см. З наступним коткуванням ґрунту кільчасто-шпоровими котками, після кукурудзи проводять дискування лушильниками БДТ-5, БДТ-7 на 10-12 см., культивуацію на глибину 6-8 см.

У південних степових районах, де має місце вітрова ерозія, застосовують також безплужний обробіток ґрунту. Поле після збирання гороху, парозаймаючих культур, стерньових попередників обробляють голчастими боронами (БИГ-3А) в агрегаті з культиватором-плоскорізом ОПТ-3-5, а при потребі – з котком ЗККШ-6 на глибину 8-12 см. При сівбі пшениці після кукурудзи або багаторічних трав використовують комбіновані агрегати ОПТ-3-5 + БИГ-3А + ЗККШ-6 або АКП-2,5 , БДТ-7 + БИГ-3, якими обробляють ґрунт на глибину 8-16 см.

В умовах дослідного поля, селекційних та насінневих посівів озимої пшениці Полтавської державної аграрної академії пшеницю вирощують тільки по чорному пару. Обробіток чорних парів починають восени після збирання попередника із застосуванням системи зяблевого обробітку, який включає двофазне лущення, обробіток культиватором-плоскорізом ОПТ-3-5, та один раз на 8-10 років глибоку оранку плугами з передплужниками здебільшого на глибину до 27-30 см.

Рано навесні зяб боронують. З появою бур'янів приступають до першої культивації з боронуванням на глибину 10-12 см., а на парах забур'янених гірчаком повзучим – 12-14 см. Протягом літа пар підтримують у пухкому та чистому від бур'янів стані, проводячи 2-3 культивації з боронуванням із поступовим зменшенням глибини на 1,5-2 см. У вологе літо культивації пару починають з глибини 6-8 см із заглибленням на 8-10 і 10-12 см.

Передпосівний обробіток ґрунту спрямований на створення сприятливого структурно-агрегатного складу посівного шару з ущільненим ложе для розміщення насіння та шару дрібно грудочкуватого ґрунту над ним. Найкраще використовувати для цього культиватори (КПС-4, УСМК-5,4 та ін.), обладнані стрільчастими лапами. Для кращого вирівнювання поверхні ґрунту і проведення якісної сівби культивації проводять під кутом до оранки на глибину загортання насіння 4-6 см.